

Nemzeti
Közszolgálati Egyetem
Vezető-és Továbbképzési Intézet

FÉZER TAMÁS

Kereskedelmi politika

Budapest, 2014

A tananyag az ÁROP-2.2.19-2013-2013-0001 Elektronikus képzési és távoktatási anyagok készítése című projekt keretében készült el.

Szerző:

© Fézer Tamás 2014

Kiadja:

© NKE, 2014

Felelős kiadó:

Patyi András
rektor

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 628 628

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalom

I. A kereskedelem jogi szabályozásának jellemzői	4
II. A kereskedelmi igazgatás területei, eszközei	5
1. A kereskedelmi igazgatás területei.....	5
2. A kereskedelmi igazgatás eszközei	5
III. A vállalkozási formák.....	7
1. A magánszemélyek gazdasági célú tevékenységvégzésének formái.....	7
2. Társas vállalkozások	8
IV. A kereskedelmi tevékenység végzésének formái, feltételei.....	10
1. A kereskedelmi tevékenység folytatásának általános feltételei	10
2. Speciális feltételek	10
3. Az üzletek üzemeltetésének feltételei	11
4. Jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozások	11
5. A kereskedelmet kiszolgáló szolgáltató tevékenység folytatásának feltételei.....	11
6. Speciális kereskedési formák.....	12
7. Kereskedelmi nyilvántartások.....	12
V. A szolgáltatásnyújtás szabadsága	14
VI. Műszaki szabályozás, termékbiztonság	15
1. Termékbiztonság	15
2. Termékfelelősség	15
VII. A kereskedelmi politika kapcsolódó területei.....	17
1. Versenyjog.....	17
2. Fogyasztóvédelmi jog	17
3. Reklámjog.....	17
VIII. A kereskedelmi politika megvalósításában közreműködő hatóságok	18
1. Kereskedelmi hatóságként kijelölt jegyző.....	18
2. Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal	18
2. Területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságok.....	19
3. Más hatóságok	19
Irodalomjegyzék.....	21
Fogalomtár.....	22

I. A KERESKEDELEM JOGI SZABÁLYOZÁSÁNAK JELLEMZŐI

A kereskedelem jogi szabályozása az áruk és szolgáltatások mozgásának alapvető kereteit adja. A kereskedelempolitikának az áruk és szolgáltatások mozgási iránya alapján két területét különíthetjük el. A nemzetközi kereskedelem szabályozását a külgazdasági igazgatásról szóló fejezetben tekintjük át, míg a belpiaci forgalom igazgatási és magánjogi intézményrendszerének bemutatása jelen fejezet célja. A kereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozásokkal kapcsolatban már az ipari forradalom idején megfogalmazódott a „*laissez-faire*” elve, amely az **állam kereskedelembé történő minimális beavatkozásának követelményét** fogalmazta meg. Az elv lényege, hogy úgy tekint az áruk és szolgáltatások piacára, mint egy önszabályozó mechanizmuson, a kereslet és kínálat törvényszerűségein alapuló szektorra, ahol az államnak a vállalkozási tevékenység ösztönzése, a kereskedelmi tevékenység folytatásának jogi kereteinek megteremtése a fő feladata. Bár ez az elv napjainkban sem veszítette el jelentőségét, a modern jogrendszerekben a gazdasági igazgatás és a kereskedelempolitika számos érdek kiszolgálására kényszerül, így a kereskedelmi tevékenységek jogi szabályozása igen kiterjedt. Önmagában a **vállalkozás szabadságának**, mint alkotmányos jognak a biztosítása már nem kérdés, így a legfontosabb feladat annak az egészséges egyensúlynak a megtalálása, mely a kereskedelmi tevékenység végzésének ösztönzése mellett a hitelezők, üzletfelek, fogyasztók és versenytársak érdekeit is megfelelő mértékben figyelembe veszi. A vállalkozás szabadságának helyes értelmezése alapján az államnak a vállalkozási tevékenység végzéséhez szükséges jogi környezetet az esélyegyenlőség és az egyenlő elbánás elveinek megfelelően kell biztosítania. A modern piacgazdaság alapvető feltétele a szabad piaci verseny, ahol az ugyanazon vagy hasonló termékekkel kereskedő piaci szereplők az üzleti etika szabályainak betartása mellett, versengenek a fogyasztók és üzletfelek kegyeiért, a vásárlók megnyeréséért. A versenyjog létét pontosan az a feltételezés adja, hogy az államnak kell őrködnie a verseny tisztasága felett, hogy egyetlen vállalkozás sem folytat olyan magatartást, amely tisztességtelen, és így jut előnyhöz a piaci versenyben. A kereskedelem szabályozása egy rendkívül komplex, számos területet magában foglaló feladat. A vállalkozások alapításához és működéséhez megkövetelt jogi keretek kialakítása mellett, a kereskedelmi tevékenységek sokszínűsége okán szektorspecifikus előírásokra, versenyjogra, fogyasztóvédelmi jogra, reklámjogra egyaránt szükség van. A látszólag túlszabályozott és a „*laissez-faire*” elvétől első ránézésre eltávolodni látszó kereskedelmi jogi szabályozás a társasági jog területén hitelezővédelmi érdekeket, bizonyos tevékenységek engedélyezése, valamint a termékbiztonsági előírások kapcsán fogyasztóvédelmi, egészségvédelmi érdekeket testesít meg. A kereskedelmi jog keretet kínál a kereskedelmi tevékenységek folytatásához, és a piac szereplőinek érdekeit védve határozza meg a legfontosabb játékszabályokat.

II. A KERESKEDELMI IGAZGATÁS TERÜLETEI, ESZKÖZEI

1. A kereskedelmi igazgatás területei

A belpiaci kereskedelem igazgatásának területei a forgalmazott termékek, nyújtott szolgáltatások sokszínűségéből következően rendkívül szerteágazók. A legfontosabb igazgatási, kereskedelempolitikai témakörök a következők:

- * a vállalkozás tevékenység végzésének jogi keretei, vállalkozási formák meghatározása;
- * a kereskedelmi tevékenység és a kereskedelmet kiszolgáló szolgáltató tevékenység folytatásának általános és speciális feltételei, az ezek vizsgálatához kapcsolódó engedélyezési, nyilvántartásba vételi eljárások;
- * a kereskedelmi törvényen kívül, más jogszabályban szabályozott termékértékesítésre vonatkozó joganyag: fémkereskedelem, dohánytermékek kereskedelme, közraktározási tevékenység szabályozása;
- * műszaki szabályozás, termékbiztonság, termékfelelősség;
- * versenypolitika és versenyjog;
- * fogyasztóvédelmi politika és fogyasztóvédelmi jog;
- * reklámjog;
- * a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló szabályozás.

2. A kereskedelmi igazgatás eszközei

A kereskedelmi igazgatás eszközei között elsődlegesen a **jogalkotási feladatok** említhetők meg. Mivel a vállalkozás szabadságának keretét adó szabályozásról beszélhetünk, a törvényi szintű jogforrások között találjuk a társasági törvényt, az egyéni vállalkozásról szóló törvényt, a kereskedelemről szóló törvényt, a reklámtörvényt, a fogyasztóvédelmi törvényt, a versenytörvényt. A kereskedelem különböző szektoraira olyan ágazati szabályok vonatkoznak, melyek gyakran kormányrendelet vagy szakminiszteri rendeletek szintjén kerülnek megállapításra. A jogalkotást kiegészíti a normák kikényszerítéséhez kapcsolódóan a **jogalkalmazás**. E körben a hatósági jogalkalmazásnak a nyilvántartásba vétel, engedélyezési eljárások lefolytatása során van jelentősége. A jogalkalmazás másik oldalához azonban önszabályozó keretek is társulnak, így a kamarák, a békéltető testületek és a vállalkozások civil szervezetei is fontos szerepet kapnak a kereskedelmi igazgatásban. A konkrét intézkedési lehetőségek között találjuk az **árszabályozást**, melynek létjogosultságát olyan szektorokban találjuk meg, ahol a kínálati oldalon monopolhelyzetben van valamelyik vállalkozás (energiaszektor, közlekedési szektor). Az árszabályozás célja ilyenkor az, hogy egy hipotetikus versenyt teremtsen, ahol a vállalkozás a vevők vásárlóerejéért versenyez. Végezetül a kereskedelempolitikai eszközök között említhetjük az **ellenőrzést**. Az ellenőrzés lehet hatósági feladat, vagy a közigazgatásban működő autonóm struktúrákra telepített feladat (pl. szakmai vagy gazdasági kamarák látnak el ellenőrző funkciókat). Az ellenőrzés szükségképpen sankcióalkalmazási képességgel is párosul, így a kereskedelmi jog szabályait be nem tartó piaci szereplők akár a tevékenységtől való eltiltással, a tevékenység megszüntetésére kötelezéssel is szembe találhatják magukat.

Önellenőrző kérdések

1. Mit takar a „laissez-faire” elv?

.....
.....
.....

2. Milyen kötelezettsége van az államnak a vállalkozás szabadságának biztosítása érdekében?

.....
.....
.....

3. Melyek a kereskedelempolitikához, a kereskedelmi igazgatáshoz kapcsolódó legfontosabb témakörök?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Melyek a kereskedelempolitika eszközei?

.....
.....
.....
.....

5. A kereskedelempolitika eszközei között milyen jellemzői vannak az ellenőrzésnek?

.....
.....

III. A VÁLLALKOZÁSI FORMÁK

A **vállalkozás szabadsága** Magyarország Alaptörvényének M) cikkében került megfogalmazásra. Az állam kötelessége, hogy a vállalkozáshoz való jog biztosítása érdekében megteremtse a vállalkozási tevékenység végzésének jogi kereteit. Hazánkban vállalkozási tevékenység két formában végezhető: egyéni vállalkozási formában vagy társas vállalkozási formában. A magánszemélyek gazdasági tevékenység folytatásának lehetőségei a következők:

- * egyéni vállalkozás;
- * egyéni cég;
- * mezőgazdasági vállalkozók;
- * adószámos magánszemélyek;
- * önfoglalkoztató külföldi állampolgárok;
- * egyéb szálláshelyet üzemeltetők.

1. A magánszemélyek gazdasági célú tevékenységvégzésének formái

A fenti lehetőségek közül az **egyéni vállalkozó** formájában történő tevékenységvégzés hazánkban a legnépszerűbb. A 2009-ben megalkotott új egyéni vállalkozásról szóló törvény (a továbbiakban: Evtv.)¹ jelentősen liberalizálta a vállalkozóvá válás szabályait. Egyfelől kiszélesítette az alanyi kört, és már nem csupán magyar vagy EGT tagállam állampolgárának teszi lehetővé az egyéni vállalkozást, hanem minden olyan természetes személynek, aki jogszerűen tartózkodik az EGT területén. Másfelől a korábbi engedélyezési eljárást egy nyilvántartásba vételi eljárás váltotta fel, ahol sem eljárási díjat nem kell a kérelmezőnek fizetnie, sem a feltételeknek való megfelelést nem kell okiratokkal igazolnia. Ennek megfelelően egyéni vállalkozóvá válhat minden cselekvőképes természetes személy, akivel szemben nem állnak fenn kizáró okok, melyek egyrészt büntetőjogi gyökerűek (meghatározott bűncselekmények elkövetése miatt jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetéshez kapcsolódnak), másrészt a felelősségelhalmozás tilalmából erednek. A felelősségelhalmozás tilalma azt jelenti, hogy nem lehet egyéni vállalkozó az, aki már egy gazdasági társaságban korlátlan felelősséget vállalt, vagy egyéni cég tagja (az egyéni cég tagja ugyanis szintén korlátlan felelősséggel tartozik). Egy személy csak egy helyen vállalhat korlátlan, teljes magánvagyonára erejéig terjedő felelősséget a gazdasági tevékenységért. A bejelentést elektronikus úton, a kormányzati portálon keresztül, valamint személyesen, a járási hivatalokban lehet megtenni. A személyesen bejelentkező, ügyfélkapu regisztrációval nem rendelkező egyéni vállalkozó számára a járási hivatal regisztrációt készít, ugyanis a bejelentést követően minden, az egyéni vállalkozás módosításával, szüneteltetésével, megszűnésével kapcsolatos ügy kizárólag elektronikus úton intézhető. Az egyéni vállalkozók nyilvántartását a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal (a továbbiakban: KEKKH) vezeti.

Az **egyéni cég** az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, jogi személyiséggel nem rendelkező jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre. Egyéni cég alapításával a cégekre vonatkozó változás-bejelentési és nyilvánosságához kötődő szabályok betartását vállalja a magánszemély, így ellenőrizhetővé válik üzleti partnerei számára.

Mezőgazdasági vállalkozók azok a természetes személyek, akik vállalkozói igazolvány nélkül folytatnak gazdasági tevékenységnek minősülő mezőgazdasági termelő tevékenységet, vagy nyújtanak ahhoz kapcsolódó szolgáltatást. A mezőgazdasági vállalkozók jogállását nem rendezi egységes jogi szabályozás Magyarországon; az ezzel kapcsolatos rendelkezések adójogszabályokban találhatók meg.² A mezőgazdasági vállalkozók lehetnek mezőgazdasági termelők, mezőgazdasági őstermelők (közös őstermelői tevékenység folytatójaként vagy családi gazdaságban), valamint mezőgazdasági kistermelők.

Az **adószámos magánszemélyek** azok a vállalkozók, akik vállalkozói igazolvány nélkül, csak adószámmal rendelkezve üzletszerű gazdasági tevékenységet folytatnak, de nem minősülnek a társadalombiztosítás szempontjából biztosítottaknak. Ilyenek például a szellemi szabadfoglalkozású magánszemélyek, vagy a kizárólag ingatlan bérbeadással foglalkozó magánszemélyek.

1 2009. évi CXV. törvény az egyéni vállalkozásról és az egyéni cégről.

2 Pl. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról.

Az **önfoglalkoztató külföldi állampolgárok** meghatározott tevékenységeket (pl. a nevelési-oktatási intézmény-nél, felsőoktatási intézménynél végzett oktatási tevékenység, előadóművészi tevékenység, sportolói tevékenység) kvá-zi önálló vállalkozóként – üzletszerűen – ellenérték fejében, nyereség- és vagyonszerzés céljából, rendszeresen, de nyilvántartásba vétel nélkül végeznek.³

A magánszemély nem egyéni vállalkozóként, szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épü-letet, önálló rendeltetési egységet képező épületrészt vagy területet hasznosíthat. **Szálláshely-szolgáltatás** nyújtható szálloda, panzió, kemping, üdülőtábor, közösségi szálláshely és egyéb szálláshely keretében. A magánszemély által nyújtható szálláshely-szolgáltatás szálláshelye ún. egyéb szálláshelynek minősül. Egyéb szálláshely a nem kizárólag szálláshely-szolgáltatási rendeltetéssel létesített önálló épület, vagy annak lehatárolt része, ahol e célra hasznosított szobák száma legfeljebb nyolc, az ágyak száma legfeljebb tizenhat. A szálláshely-szolgáltatására üzemeltetési engedélyt kell kérni a szálláshely szerint illetékes település jegyzőjétől. A jegyző az engedélyt akkor adja meg, ha a szálláshely megfelel az előírt engedélyezési és üzemeltetési követelményeknek. Az egyéb szálláshelyet üzemeltető szálláshely-szol-gáltatók kötelesek évente a jegyzőnek írásban adatot szolgáltatni, a fogadott vendégek számáról és a vendégek által eltöltött éjszakák számáról.

2. Társas vállalkozások

A társas vállalkozási formák között a legnagyobb jelentősége a gazdasági társaságoknak van. A hatályos társasági tör-vény⁴ értelmében a társas vállalkozások esetében típuskénszer van. Ez azt jelenti, hogy gazdasági társaságot csak a törvényben szabályozott négy társasági forma valamelyikében lehet alapítani.

A **közkereseti társaság** (kkt.) a gazdasági társaságok alapmodellje, hiszen lényege, hogy a közös, üzletszerű gaz-dasági tevékenység végzésére vállalkozó legalább két tag mögöttes, korlátlan és egyetemleges felelősséget vállal. Ez a felelősség azt jelenti, hogy amennyiben a kkt. tartozásai meghaladják a társaság vagyonát, a hitelezők a tagok magánvagyonára is vezethetnek végrehajtást, még hozzá valamennyi tagtól a teljes tartozás kielégítését követelhetik. A közkereseti társaság így jellemzően alacsony kockázatú tevékenységek folytatásának jogi formája, ahol a társaság szervezetére, alapítására vonatkozó minimális törvényi követelmények szabad mozgásteret adnak a tagoknak.

A **betéti társaság** (bt.) Magyarországon a második legtöbbször választott társasági forma. A közkereseti társaság szabályaiból építkező bt.-ben a tagságot két csoportra osztjuk. A beltagok a kkt. tagjaihoz hasonlóan mögöttesen, korlátlanul és a többi beltaggal egyetemlegesen felelnek a társasági vagyonból ki nem elégíthető hitelezői követelések teljesítéséért, míg a kültagok csak a társasági szerződésben vállalt – törvényi minimum nélküli – vagyoni betét szol-gáltatására kötelesek, egyebekben a társaság kötelezettségeiért nem felelnek. A betéti társaság egyesíti a kkt. és a kft. előnyeit, hiszen nincsen jegyzett tőke minimum meghatározva az alapításkor, azonban vannak olyan tagok, akiknek a felelőssége mégis korlátozott.

Hazánkban a legnépszerűbb társasági formának a **korlátolt felelősségű társaság** (kft.) számít.⁵ A kft. előre meg-határozott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és a tag kötelezettsége a társasággal szemben csak törzs-betétjének szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki. A társaság kötelezettségeiért – a törvényben megállapított kivételektől eltekintve⁶ – a tag nem felel. A kft. alapításakor a törzstőke minimuma 500 ezer forint (az új Ptk.⁷ hatályba lépését követően a jogalkotó a tőkeminimu-mot 3 millió forintra emeli).

A **részvénytársaság** előre meghatározott számú és névértékű részvényekből álló alaptőkével (jegyzett tőkével) ala-kul, és a részvényes kötelezettsége a részvénytársasággal szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki; egyebekben a részvénytársaság kötelezettségeiért a részvényes – a törvényben meghatározott kivétellel – nem felel. A zártkörűen működő részvénytársaság (zrt.) alapítása során az alapítók arra vállalnak kötele-zettséget, hogy a társaság által kibocsátott részvényeket átveszik. Az alapításhoz minimum 5 millió forint alaptőké-t követel meg a törvény. A nyilvánosan működő rt. (nyrt.) alapítása egy többlépcsős folyamat, mely az alapítási tervezet elkészítéséből, a jegyzési eljárás lefolytatásából és az alakuló közgyűlés döntéseiből áll. Az nyrt. alaptőke minimuma

3 1988. évi XXIV. törvény a külföldiek magyarországi befektetéseiről.

4 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról.

5 2010-ben több, mint 350ezer bejegyzett kft. szerepelt a magyar cégnyilvántartásban (Forrás: KSH)

6 A Gt.-ben a korlátolt felelősségű tagok felelősségének áttörése csak jogsértés esetén képzelhető el. A törvényben sporadikusan el-helyezett szabályok a „lepelátszúrás doktrínája” néven ismertek. Bővebben lásd: Brehószki Márta: A gazdasági társaságok „leplének átszúrása” a hitelezők védelme érdekében, In: Szikora Veronika (szerk.): Kihívások és lehetőségek napjaink magánjogában, Center Print Kft., Debrecen, 2009. 47-62.

7 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.

20 millió forint. A társaság szervezete a nagyvállalatok szervezeti követelményeihez igazodik. A részvénytársaságok döntő részben zártkörű formában működnek Magyarországon.⁸

Önellenőrző kérdések

1. Milyen formákban folytathat ma egy magánszemély Magyarországon gazdasági tevékenységet?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Határozza meg, milyen vállalkozási forma az egyéni cég!

.....
.....
.....

3. Mit takar az adószámú magánszemély kategória?

.....
.....
.....

4. Milyen formákban alapítható gazdasági társaság a hatályos magyar jog alapján?

.....
.....
.....
.....

5. Soroljon fel néhány olyan tevékenységet, melyet az önfoglalkoztató külföldi állampolgárok végezhetnek Magyarországon!

.....
.....

⁸ 2010-ben a cégnyilvántartásban kb. 4000 részvénytársaság volt bejegyezve. Ezek közül a nyilvánosa működő részvénytársaságok száma 100 alatti volt.

IV. A KERESKEDELMI TEVÉKENYSÉG VÉGZÉSÉNEK FORMÁI, FELTÉTELEI

A kereskedelemről szóló törvény⁹ hatálya a kis- és nagykereskedelmi tevékenységre, a kereskedelmet kiszolgáló szolgáltató tevékenységre, a kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatási tevékenységek folytatására, valamint a termékek forgalmazásának alapvető követelményeire és ellenőrzésére terjed ki.

1. A kereskedelmi tevékenység folytatásának általános feltételei

Aki Magyarország területén kereskedelmi tevékenységet kíván folytatni, köteles az erre irányuló szándékát a kereskedelmi hatóságnak bejelenteni. A kereskedelmi tevékenység formáját a kereskedő a törvényi rendelkezések között szabadon választhatja meg. A következő **kereskedési formák** választhatók:

- * üzletben folytatott kereskedelmi tevékenység;
- * mozgóbolt útján folytatott kereskedelmi tevékenység;
- * bevásárlóközpontban folytatott kereskedelmi tevékenység;
- * vásáron vagy piacon folytatott kereskedelmi tevékenység;
- * közterületi értékesítés;
- * közvetlen értékesítés;
- * üzleten kívüli kereskedelem;
- * csomagküldő kereskedelem;
- * automatából történő értékesítés.

Törvény vagy kormányrendelet azonban a közrend, a közbiztonság, az emberek, az állatok, a növények egészségének és életének védelme, a környezet védelme, közegészségügyi követelmények érvényesítése érdekében előírhatja, hogy meghatározott termékek forgalmazására irányuló kereskedelmi tevékenység kizárólag az ott meghatározott hatósági engedéllyel folytatható. **Engedélyköteles kereskedelmi tevékenység** esetén az engedélyező hatóság az engedély megadásával egyidejűleg értesíti a bejelentésköteles kereskedelmi tevékenységet folytató kereskedők nyilvántartását vezető kereskedelmi hatóságot is. Amennyiben üzletben kívánja valaki a kereskedési tevékenységet folytatni, úgy az ún. üzletköteles termékek csak a kereskedelmi hatóságként kijelölt jegyző által kiadott működési engedély birtokában árusíthatók. Minden más esetben az üzlet üzemeltetésére irányuló szándékot a jegyző részére be kell jelenteni.

A **nemesfém**ből készült ékszer, díszműáru és egyéb tárgy **forgalmazására** irányuló kereskedelmi tevékenység csak a kereskedelmi hatóságként kijelölt Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal által kiadott engedéllyel folytatható. Az engedélyt csak olyan vállalkozásnak lehet kiadni, amelynek vezető tisztségviselőjét, vezető beosztású munkavállalóját vagy az egyéni vállalkozót nem tiltották el e termékekkel való kereskedelmi tevékenység folytatásától, és nincs köztartozása.

2. Speciális feltételek

A speciális feltételek a kereskedelmi tevékenység megkezdése után előírt követelmények:

- * a kereskedőnek rendelkeznie kell a forgalmazott termék **eredetét** hitelt érdemlően igazoló bizonylattal. Amennyiben a kereskedő saját előállítású terméket forgalmaz, akkor a felhasznált nem saját előállítású termék eredetét kell igazolnia;
- * a kereskedő köteles biztosítani, hogy a **vásárló** a megvásárolni kívánt termék jellegétől függően, annak méretét, súlyát, illetve használhatóságát **ellenőrizhesse** az üzletben;
- * egyes termékek kiskereskedelmi tevékenység keretében való értékesítéséhez az azt végző személynek a jogszabályban meghatározott **szakképesítéssel** kell rendelkeznie (pl. étrend kiegészítők és gyógynövények forgalmazása);

9 2005. évi CLXIV. a kereskedelemről.

- * az üzletekben jól látható és könnyen hozzáférhető helyen a kereskedelmi hatóság által hitelesített, folyamatosan számozott oldalú **vásárlók könyvét** kell elhelyezni; a vásárlók a vásárlók könyvébe bejegyezhetik az üzlet működésével, továbbá az ott folytatott kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos panaszait és javaslataikat.

3. Az üzletek üzemeltetésének feltételei

Az üzlet **nyitvatartási idejét** a vásárlási szokások, a foglalkoztatottak és a lakókörnyezet érdekeinek figyelembevételével a kereskedő szabadon állapítja meg. Köteles azonban az üzlet nyitvatartási idejét a bejelentésben vagy a működési engedély iránti kérelemben a kereskedelmi hatóságnak bejelenteni (ha a nyitvatartási idő megváltozik, ezt nyolc napon belül szintén be kell jelenteni). A kereskedő az üzlet nyitvatartási idejéről és az abban bekövetkező változásokról a vásárlókat köteles tájékoztatni. Ennek leggyakoribb formája az üzlet bejáratánál kihelyezett tábla. December 24-én - a vendéglátó üzletek, szálláshelyek, a virág-, az édességüzletek és az üzemanyagtöltő állomások, továbbá a közforgalmú vasúti és buszpályaudvaron, repülőtéren, illetve az üzemanyagtöltő állomáson belül működő üzletek kivételével - az üzletek 14 óráig tarthatnak nyitva. A települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete – a helyi sajátosságok figyelembevételével – rendeletben szabályozhatja az üzletek éjszakai (22 és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét. A világörökségi területen működő, szeszes italt kimérő, árusító üzletek 24 és 6 óra közötti nyitva tartásával összefüggő – a közbiztonság, illetve a köztisztaság fenntartásához kapcsolódó – többletfeladatok miatt az önkormányzati rendelet felügyeleti díjat is megállapíthat. A kereskedelmi hatóság a lakók egészséges életkörülményeinek és pihenéshez való jogának biztosítása érdekében a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű zaj esetén az üzlet éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitva tartását korlátozhatja, és akár kötelező éjszakai zárva tartási időszakot is elrendelhet.

A kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódóan nem használható hirdetés vagy figyelemfelhívás céljára olyan hanghajtást okozó eszköz, amely **veszélyes mértékű környezeti zajjal** jár. Vendéglátó üzletben a vendégek szórakoztatására zenezolgáltatás, műsoros előadás, táncrendezvény vagy egyéb szórakoztató szolgáltatás olyan módon nyújtható, illetve szervezhető, hogy az nem járhat veszélyes mértékű környezeti zajjal.

A **világörökségi területen** működő, szeszes italt kimérő, árusító üzlet 24 és 6 óra közötti nyitva tartásához a jegyző engedélyre szükséges. A jegyző az engedélyt hivatalból háromévente felülvizsgálja.

4. Jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozások

A kereskedelmi tevékenység folytatásának szabályai elsősorban a vevők, fogyasztók védelmében, az ő tájékoztatásukat elősegítendő kerütek megfogalmazásra. A törvény azonban külön fejezetben foglalkozik a jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozásokkal, és e körben már a fogyasztókon túlnövő, az **üzletfelek, beszállítók érdekeit védő szabályokat** fogalmaz meg. Jelentős piaci erőnek az olyan helyzet tekinthető, amelynek következtében a kereskedő a beszállító számára termékeinek, illetve szolgáltatásainak a vásárlókhöz való eljuttatása során ésszerűen megkerülhetetlen szerződéses partnerré válik, illetve vált, és forgalmi részesedésének mértéke miatt képes egy termék, termékcsoport piacra jutását regionálisan vagy országosan befolyásolni. A jelentős piaci erőre elsősorban a kereskedő piaci, forgalmi részesedéséből lehet következtetni. A beszállítókkal szemben a jelentős piaci erővel visszaélni tilos. Visszaélésnek minősülhet a beszállító indokolatlan megkülönböztetése, a beszállító értékesítési lehetőséghez való hozzáféréseinek indokolatlan korlátozása, a tisztességtelen, a kereskedő számára egyoldalúan előnyös kockázatmegosztást eredményező feltételek előírása a beszállítóval szemben.

5. A kereskedelmet kiszolgáló szolgáltató tevékenység folytatásának feltételei

A kereskedelmet kiszolgáló szolgáltató tevékenység üzletszerű gazdasági tevékenység keretében bevásárlóközpont, piac vagy vásár üzemeltetése, ideértve az ott forgalmazott termékek raktározásával, szállításával összefüggő vagy egyéb, a kereskedelmi tevékenység folytatásának elősegítésére irányuló szolgáltatások nyújtását. A bevásárlóközpont üzemeltetésére irányuló szándék bejelentés köteles. Vásárt vagy piacot a kereskedelmi hatóság engedélyének birtoká-

ban lehet csak üzemeltetni. A helyi termelői piacokra enyhébb szabályozás vonatkozik, hiszen itt is elegendő csupán a bejelentés.

6. Speciális kereskedési formák

A kereskedelmi tevékenység folytatásának általános szabályai mellett számos sajátos értékesítési forma nyert külön szabályozást. Az **üzleten kívül fogyasztóval kötött szerződések** (korábban házaló kereskedés) esetében a vállalkozás telephelyén, üzlethelyiségén kívül vagy annak hiányában, rendszerint a fogyasztó lakásán vagy munkahelyén köt szerződést, vagy éppen a szerződés megkötésére a vállalkozás vagy harmadik személy által szervezett rendezvényen vagy utazáson kerül sor.¹⁰ Az üzleten kívüli kereskedés köréből számos termék ki van zárva (pl. gyógyszerek, élelmiszerek a gyümölcsök és zöldségek kivételével, stb.), és a kereskedő számára kötelezettség, hogy személyazonosságát igazolja a fogyasztó felé. Mivel a tevékenység azt a kockázatot rejti magában, hogy a fogyasztó agresszív marketing áldozata lesz – hiszen nem tudja az ajánlatot tárgyilagosan összehasonlítani más ajánlatokkal, mint az üzletekben –, a fogyasztót 8 munkanapon belül megilleti az indokolás nélküli elállás joga.

A **távollévők között kötött szerződések** a vállalkozás által működtetett távértékesítő rendszer keretében megkötött szerződések, melyek esetében a felek nyilatkozataikat távközlő berendezés útján teszik meg.¹¹ Garanciális szabály, hogy a távértékesítő rendszert üzemeltető vállalkozást terheli annak bizonyítása, hogy a fogyasztó megrendelte a terméket, szolgáltatást. A fogyasztó hallgatása ennél a kereskedési formánál sosem minősíthető beleegyezésnek. A fogyasztót tájékoztatni kell többek között a vállalkozás elérhetőségéről, adatairól, valamint arról, hogy a termék átvételét – szolgáltatás esetében a szerződés megkötését – követő 8 munkanapon belül indokolás nélkül elállhat a szerződéstől. Az elállási jog gyakorlásának következménye, hogy legkésőbb 30 napon belül maradéktalanul vissza kell kapnia a vételárat, és a fogyasztót csupán a termék visszaküldésének költsége terheli.

Az **elektronikus kereskedelem** napjaink leginkább dinamikusan fejlődő kereskedési formája. Az elektronikus kereskedelmi tevékenység folytatásához nem szükséges előzetes engedély (előzetes engedélyezést kizáró elv), kivéve, ha a tevékenység maga jogszabály szerint engedélyköteles (pl. biztosítási szolgáltatások), vagy a tevékenység az elektronikus hírközlési törvény¹² hatálya alá tartozik.¹³ Az elektronikus kereskedelmi tevékenység folytatásának egyik fő formája a webáruházakon keresztül történő értékesítés. A megrendelés folyamatának technikai lépéseiről tájékoztatni kell a fogyasztót a szerződés megkötését megelőzően. Szintén a fogyasztót védő szabály, hogy mielőtt ajánlatát elküldené, és ezzel ajánlati kötöttsége beállna, biztosítani kell számára egy olyan összesítő oldalt, amelyen rendelése valamennyi adatát rendszerezve tekintheti meg. E körben az adatbeviteli hibák javítására is lehetőséget kell a fogyasztó számára biztosítani. Amint a fogyasztó ezen ellenőrző oldal jóváhagyásával elküldi ajánlatát (leadja rendelését) a vállalkozás felé, a vállalkozásnak legfeljebb 48 órája van arra, hogy visszaigazolást küldjön; ennek hiányában a szerződés nem jön létre a felek között.

7. Kereskedelmi nyilvántartások

A kereskedelmi hatóság nem csupán engedélyezési és bejelentési eljárások útján látja el tevékenységét, hanem számos területen kereskedelmi nyilvántartásokat vezet, melyek megteremtik az alapján a hatóság ellenőrző tevékenységének. A hatóság a következő tevékenységet folytató vállalkozásokról vezet nyilvántartást:

- * **kereskedőkről**;
- * a működési engedéllyel rendelkező és a bejelentett **üzletekről**, az üzletek nyitva tartásáról;
- * a bejelentett **bevásárlóközpontokról** és helyi termelői **piacokról**, valamint az engedélyezett **vásárokról** és piacokról;
- * az **idegenvezetői** tevékenységet folytatókról;
- * a **lovasszolgáltató** tevékenységet folytatókról;
- * a szálláshely-üzemeltetési engedéllyel rendelkező **szálláshelyekről**;
- * a **tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységet** folytatókról;
- * az engedéllyel rendelkező **utazásszervezőkről** és az **utazásközvetítőkről**.

10 213/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet az üzleten kívül fogyasztóval kötött szerződésekről.

11 17/1999. (II. 5.) Korm. rendelet a távollévők között kötött szerződésekről.

12 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről

13 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről 3. §.

Önellenőrző kérdések

1. Milyen kereskedési formákban folytatható kereskedelmi tevékenység?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Melyek a kereskedelmi tevékenység folytatásának különös feltételei? Sorolja fel őket!

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ki állapítja meg az üzletek nyitva tartási idejét?

.....

.....

.....

4. Mit jelent a jelentős piaci erő?

.....

.....

.....

.....

5. Mely vállalkozások szerepelnek a kereskedelmi nyilvántartásokban?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

V. A SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS SZABADSÁGA

A szolgáltatásnyújtás területén az a felfogás érvényesül, hogy törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a szolgáltatásnyújtáshoz az Európai Unióban érvényesülő **letelepedési szabadságból** következően nincs szükség sem engedélyezési eljárás lefolytatására, sem bejelentésre.¹⁴ A szolgáltatások körébe tartozó kereskedelmi tevékenységek esetén azonban törvény és kormányrendelet közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján úgy rendelkezik, hogy a kereskedelmi tevékenységek egy részéhez bejelentés, más részéhez pedig engedély megszerzése szükséges. A letelepedés szabadságának tartalmából következik, hogy az EGT-államban honos szolgáltató Magyarországon történő letelepedése esetén a hazai szolgáltatókkal **azonos elbánásban** kell, hogy részesüljön. A szolgáltatásnyújtáshoz az EGT-államokban honos vállalkozásoknak le sem kell telepedniük Magyarországon, őket megilleti a határon átnyúló szolgáltatás szabadsága.

Megjegyzendő azonban, hogy a letelepedés szabadságának értelmezése eltérő a magánszemély vállalkozók és a társas vállalkozások esetében. A társasági formák ugyanis tagállamonként jelentősen eltérnek egymástól, és harmonizált vagy szupranacionális európai társasági jog hiányában nincsen kölcsönös elismerés a különböző tagállami jogok hatálya alatt működő társasági formák tekintetében. A társas vállalkozások így nem tudják székhelyüket úgy áttenni egy másik tagállamba, hogy eredeti jogi személyiségüket – eredeti társasági formájukat – is magukkal vihessék.

A szolgáltatásnyújtás szabadsága a **tevékenységi kör megválasztásának szabadságát** is magában foglalja. Ez alól azonban jogszabály kivételt tehet, amennyiben valamely szabályozott szakma méltósága, függetlensége, tisztelete, vagy éppen a szakmai titoktartás védelme ezt indokolja (pl. ügyvédi tevékenység).

¹⁴ 2009. évi LXXVI. törvény a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól.

VI. MŰSZAKI SZABÁLYOZÁS, TERMÉKBIZTONSÁG

1. Termékbiztonság

A kereskedelmi politika egyik fontos szegmensét adják azok a termékbiztonsági előírások, melyek a termék előállításától a felhasználásig terjedő időszakban olyan minőségi követelményeket fogalmaznak meg, melyek betartásával a felhasználók életére, egészségére, testi épségére, vagyonára és a környezet védelmére ártalmas termékek, hibás áruk kiszűrhetők. A műszaki szabályozás hazánkban az Európai Unió irányelveinek és rendeleteinek megfelelően elsősorban általános jellegű szabályokat fogalmaz meg, és csupán meghatározott termék kategóriák azok, ahol kötelező műszaki előírásoknak való megfelelés a forgalomba hozatal feltétele. Ha a jogszabály egy termékre **megfelelőségértékelési eljárás** lefolytatását írja elő, úgy e termék csak a megfelelőségértékelési eljárás lefolytatását követően hozható forgalomba és forgalmazható. A megfelelőségértékelési eljárást a gyártó köteles elvégezni. Az Európai Unió megfelelőséget igazoló tanúsítványa a „CE” **megjelölés**, mely a termék európai szabályokkal konform előállítására utal. A CE megfelelőségi jelölést a gyártónak jól láthatóan és olvashatóan kell feltüntetni. Tilos olyan egyéb jelölés, jel vagy felirat elhelyezése, amely összetéveszthető a CE megfelelőségi jelöléssel. Tilos továbbá a CE megfelelőségi jelölés feltüntetése azon termékek esetében, ahol a jogszabály a CE megfelelőségi jelölés feltüntetését nem követeli meg. A megfelelőségértékelő szervezetekkel szemben a törvény¹⁵ függetlenségi követelményeket fogalmaz meg, melyek biztosítják, hogy a megfelelőségértékelő szervezet munkavállalója se álljon semmilyen kapcsolatban a minősített termék gyártójával.

A **termékbiztonság** követelménye alapján csak biztonságos termék forgalmazható, így akár külön műszaki előírások nélkül is, valamennyi termék vonatkozásában a gyártó felelőssége elsődlegesen olyan termékek előállítása, melyek nem jelentenek veszélyt a felhasználók életére, egészségére, vagyonára és a környezetre.¹⁶ A termékbiztonság követelményeinek megsértése felelősségi helyzetet keletkeztet. Az importőr és a forgalmazó nem hozhat forgalomba és nem forgalmazhat olyan terméket, amelyről tudja vagy a rendelkezésére álló tájékoztatás vagy szakmai ismeret alapján tudnia kellene, hogy nem biztonságos. A termék biztonságosságát a termék alapvető ismérvei, a terméknek más termékre, valamint az egészségre és környezetre gyakorolt hatásai, a termék külső megjelenítése, címkézése, használati és kezelési útmutatója, valamint a termék használatának hatása alapján kell megítélni. A termék biztonságosságának megítélését nem befolyásolja önmagában az a tény, hogy később nagyobb biztonságot nyújtó termék kerül forgalomba. Ha a kockázat figyelmeztetés nélkül nem észlelhető azonnal, a gyártó köteles a fogyasztót és a felhasználót írásban figyelmeztetni olyan módon, hogy a fogyasztó és a felhasználó felmérhesse a termék rendeltetésszerű vagy ésszerűen várható használatával járó veszélyt, illetve megtehesse a veszély elleni óvintézkedéseket. A figyelmeztetés nem mentesíti a gazdasági szereplőt a termék biztonságosságával kapcsolatos kötelezettségei alól. Az importőr és a forgalmazó köteles elősegíteni az általa forgalmazott termék biztonságosságának ellenőrzését, és a veszélyek elkerülése érdekében a gyártókkal és a hatóságokkal együttműködni. Az együttműködési kötelezettség kiterjed a termék által jelentett veszélyekre vonatkozó tájékoztatás továbbadására, a termék származási helyének megállapításához és forgalmazásának nyomon követéséhez szükséges dokumentáció megőrzésére és rendelkezésre bocsátására, valamint annak biztosítására, hogy a gyártó a forgalmazott termék biztonságosságát ellenőrizhesse.

2. Termékfelelősség

A termékbiztonságosságra épül a **termékfelelősség** rendszere, mely jelentős mértékben harmonizált az Európai Unió tagállamaiban.¹⁷ A termékfelelősség lényege, hogy a termék gyártóját objektív – felróhatóságtól (vétkességtől) független – felelősség terheli a hibás termék által a fogyasztó életében, testi épségében vagy más vagyontárgyaiban okozott kárért. A termékfelelősségi rendszer léte nem csupán szankcióként van jelen a magyar jogban, hanem preventív célok is szolgál. Szemben a kártérítési felelősség általános szabályával, ahol a károkozó felelősségének megállapításához nélkülözhetetlen valamilyen felróható (gondatlan) magatartás bizonyítása, a termékfelelősségi rend alapján történő igényérvényesítés esetében a termék hibáját, a kárt és a kettő közötti okozati összefüggést kell csupán bizonyítani. Ahogyan a termékbiztonság általános követelményeinek megfogalmazása során, úgy a termékfelelősség körében is

15 2009. évi CXXXIII. törvény a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről.

16 2012. évi LXXXVIII. törvény a termékek piacfelügyeletéről.

17 1993. évi X. törvény a termékfelelősségről.

szerepe van a forgalmazónak, hiszen amennyiben a termékbiztonsági szabályok megsértéséről tudomása van, úgy a termék forgalmazását meg kell tagadnia, meg kell szüntetnie. Amennyiben a termékfelelősségi szituációban a károsult nem tudja megállapítani a termék gyártóját, a forgalmazót mindaddig gyártónak – és ezzel a felelősség alanyának – kell tekinteni, amíg a gyártót vagy azt a szervezetet, személyt, akitől a terméket forgalmazás céljára kapta, meg nem nevezi. A termékfelelősségi igényeket a termék hibájának felismerésétől vagy a kár bekövetkezésétől vagy a gyártó személyéről való tudomásszerzéstől kezdődően 3 éven belül lehet érvényesíteni. A termék forgalomba hozatalától számított 10 év elteltével termékfelelősség címén igényérvényesítésnek nincsen helye.

Önellenőrző kérdések

6. Mit jelent a szolgáltatásnyújtás szabadsága?

.....
.....
.....
.....

7. Milyen célt szolgál a megfelelőségértékelés?

.....
.....
.....
.....

8. Mire utal a „CE” megjelölés egy terméken?

.....
.....
.....
.....

9. Milyen kötelezettséget foglal magában a termékbiztonság követelménye?

.....
.....
.....
.....
.....

10. Határozza meg a termékfelelősség lényegét!

.....
.....
.....

VII. A KERESKEDELMI POLITIKA KAPCSOLÓDÓ TERÜLETEI

A kereskedelmi politikához és a kereskedelmi forgalom szabályozásához szervesen hozzátartoznak a versenyjog, a fogyasztóvédelem és a reklámjog szabályai is. Mivel ezekről a területekről részleteiben szó esik a tananyag más fejezeteiben, így csupán a kereskedelmi politikával való kapcsolódási pontjaikról ejtünk néhány szót.

1. Versenyjog

A **versenyjog** célja egyfelől az, hogy a vállalkozások piaci magatartásainak megengedett határait kijelölje, és fellépjen azon vállalkozásokkal szemben, melyek a piaci versenyben előnyt tisztességtelen piaci magatartással, pozícióikkal való visszaélés segítségével próbálnak kovácsolni. Másfelől a versenyjog nem csupán a versenytársak egymással szemben tanúsított magatartását, hanem a vállalkozások üzletfelekkel szembeni magatartását is a szabályozás körébe vonja. Ebből következően tiltja az üzletfél döntési szabadságát korlátozó üzleti módszerek alkalmazását, az üzletfelek megfélemlítését, melyek segítségével tisztességtelen előnyre tehetnek szert a vállalkozások. A versenyhatóság feladatkörét Magyarországon a Gazdasági Versenyhivatal és a tisztességtelen verseny tilalma törvényi fejezet¹⁸ tekintetében a magyar bíróságok látják el.

2. Fogyasztóvédelmi jog

A **fogyasztóvédelmi jog** abból az alaptételből indul ki, hogy a fogyasztók a piacon ki vannak szolgáltatva a vállalkozások által nyújtott információknak, a vállalkozások marketing módszereinek. A fogyasztóvédelmi szabályok ezt az egyensúlytalan helyzetet igyekeznek orvosolni azáltal, hogy a fogyasztók tájékoztatása érdekében állapítanak meg előírásokat, a forgalmazáshoz, szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódóan állítanak fel fogyasztó specifikus követelményeket (pl. árazás, csomagolás területén), valamint hatékony, bíróságon kívüli jogvédelmi eszközöket is biztosítanak a fogyasztó számára igénye érvényesítéséhez.¹⁹ A fogyasztóvédelmi jog szabályainak közvetlen hatása van a kereskedelemre, hiszen számos fogyasztóvédelmi rendelkezésnek való megfelelés egyrészt költséget generál a vállalkozás oldalán, másrészt olyan területet ad, amelyre a hatóság ellenőrző tevékenysége fókuszál, emellett természetesen elősegíti, hogy a vállalkozások a fogyasztókkal szemben tisztességes, és „fogyasztó barát” magatartást tanúsítsanak. A fogyasztóvédelmi jog szabályainak kikényszerítésében számos hatóság működik közre. Ezek közül kiemelkedik a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, de vannak fogyasztóvédelmi jellegű feladatkörei a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének, a Gazdasági Versenyhivatalnak, vagy a települési önkormányzat jegyzőjének is.

3. Reklámjog

A **reklámjog** és a reklámtörvény²⁰ rendelkezései általánosságban lépnek fel a megfélemlítő reklámokkal szemben, valamint a fogyasztók kiszolgáltatottabb köreinek (pl. gyermekek, idősek) szóló reklámokkal szemben támasztott különleges követelményeket fogalmazzák meg. A reklámjog ezen túlmenően néhány termékspecifikus szabályt is tartalmaz (pl. dohánytermékek és gyógyszerek reklámját érintően), ahol jelentősen korlátozza a hirdetési lehetőségek körét, adott esetben teljesen megtiltva azt.

18 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról II. fejezet.

19 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről.

20 2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól.

VIII. A KERESKEDELMI POLITIKA MEGVALÓSÍTÁSÁ- BAN KÖZREMŰKÖDŐ HATÓSÁGOK

1. Kereskedelmi hatóságként kijelölt jegyző

Ahogy arról már szó volt, a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozik az üzlet működésének engedélyezése, a kereskedelmi tevékenységek bejelentésével kapcsolatos eljárás lefolytatása és a kereskedelmi nyilvántartások vezetése, kereskedelmi szálláshellyel kapcsolatos engedélyezés, vásár, piac, bevásárlóközpont üzemeltetésének engedélyezése, bevásárlóközpont és helyi piac bejelentésével kapcsolatos eljárás lefolytatása, valamint a nem üzleti célú szabadidős tevékenységgel kapcsolatos eljárás.

2. Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: MKEH) az iparügyekért felelős miniszterirányítása alatt működő **központi hivatal**. Az MKEH önállóan gazdálkodó költségvetési szerv, melynek élén a főigazgató áll. **Országos hatáskörű szerv**ként székhelye Budapesten található. Az MKEH központi szervből és országos illetékeségű első fokú igazgatási szervekből áll. A főigazgatója közvetlenül vezeti a központi szervet. Az igazgatási szervek a következők:

- * haditechnikai és exportellenőrzési hatóság;
- * kereskedelmi hatóság;
- * nemesfémvizsgáló és hitelesítő hatóság;
- * piacfelügyeleti és műszaki felügyeleti hatóság;
- * meteorológiai hatóság.

Az igazgatási szervek önálló jogi személyiséggel nem rendelkeznek, vezetőjüket az MKEH főigazgatója nevezi ki, azonban közigazgatási hatósági hatáskörüket önállóan gyakorolják. A Hivatal főigazgatója vagy más kormánytisztviselője az igazgatási szervek vezetőjét vagy kiadmányozási jogkörrel rendelkező ügyintézőjét az első fokú közigazgatási hatósági eljárásban nem utasíthatja.

Az MKEH igen változatos **hatósági feladatokat** lát el. A kereskedelmi politika végrehajtásához a következő hatáskörök köthetők:

- * kereskedelmi hatóságként jár el;
- * nemesfémvizsgáló- és hitelesítő hatóság;
- * piacfelügyeleti hatóság;
- * közraktározás-felügyeletet lát el;
- * mérésügyi hatósági feladatok is a hatáskörébe tartoznak;
- * műszaki biztonsági hatóság;
- * szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóság;
- * termékinformációs kapcsolattartó pont;
- * illékony szerves oldószert tartalmazó termékek forgalmazásának engedélyezési feladatait is ellátja.

Az MKEH **kereskedelmi hatóságként** jár el:

- * a turisztikai jellegű kereskedelmi szolgáltatást folytató vállalkozások (utazásszervezők, utazásközvetítők, idegenvezetők, lovas szolgáltatók, tartós szálláshasználati szolgáltatók) tevékenységének engedélyezésére, bejelentésére, nyilvántartásba vételére irányuló eljárásokban és az azokkal kapcsolatos ellenőrzési feladatokban;
- * a nemesfém-ből készült ékszer, díszműáru és egyéb tárgy forgalmazására irányuló kereskedelmi tevékenységgel összefüggő eljárásokban;
- * a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásával kapcsolatos nyilvántartási, valamint a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásával és felhasználásával összefüggő ellenőrzési eljárásokban.

Piacfelügyeleti hatóságként az MKEH piacfelügyeleti eljárást folytat le. Ide tartoznak például a gazdasági célfelhasználásra szánt nyomástartó berendezések és rendszerek biztonsági követelményeinek és megfelelés tanúsításával, gázfogyasztó készülékek kialakításának és megfelelés tanúsításával, a villamossági termékek biztonsági követelményeinek és az azoknak való megfelelés értékelésével kapcsolatos ellenőrzések. A piacfelügyeleti eljárás a kötelező hitelesítés körébe tartozó egyes mérőeszközök forgalmazási követelményeknek való megfelelése ellenőrzésére is kiterjed.

2. Területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságok

A területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságok a fővárosi és megyei **kormányhivatalok szakigazgatási szervei**. E hatóságok szakmai irányító szerve az MKEH. A mérésügyi hatóságok és szakmai szervük vezetőjének legfontosabb feladatai:

- * a kötelező hitelesítésű mérőeszközökre vonatkozó előírások és bizonyítványok mintáinak kiadása, egységes alkalmazásuk ellenőrzése;
- * mértékHITELESÍTŐ vizsgabizottság működtetése;
- * a hitelesítési tevékenység szakmai felügyelete, stb.

3. Más hatóságok

A kereskedelmi engedélyezési eljárásokban az alap engedélyt kiadó hatóság (például a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal vagy a jegyző) által lefolytatott engedélyezési eljárásban **szakhatóság**ként – meghatározott termékek kereskedelme esetén – az ágazati jogszabályokban megjelölt módon eljárnak más hatóságok is (pl. Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, tűzvédelmi hatóság, növény-egészségügyi és talajvédelmi állomás, rendőrhatalóság, építésügyi hatóság, stb.). Sajátos, a kereskedelmet segítő szolgáltatást nyújtó vállalkozások esetében a felügyeleti jogot nem az MKEH, hanem más hatóságok kezébe adja a törvény. Ilyen például az az eset, amikor az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások feletti felügyeletet a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság látja el.²¹

21 Pázmándi Kinga – Verebics János (szerk.): E-jog, HVG Orac, Budapest, 2012. 79.

Önellenőrző kérdések

1. Melyek azok a jogterületek és politikák, melyek a kereskedelmi politikához szorosan kapcsolódnak?

.....

2. Melyek a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal igazgatási szervei?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Milyen kereskedelemmel összefüggő hatósági feladatokat lát el a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Melyek a területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságok legfontosabb feladatai?

.....
.....
.....
.....

5. Soroljon fel néhány olyan hatóságot, mely a MKEH vagy a jegyző mellett szakhatóságként jár el!

.....
.....

Irodalomjegyzék

- Bekényi József – Berényi Lajos – Dienes Oehm Egon – Gilyán György – Mikó Zoltán – Nagy Márta – Zsigó Ferenc: Gazdasági igazgatás, FÁMA Zrt., Budapest, 2013.
- Brehószki Márta: A gazdasági társaságok „leplének átszúrása” a hitelezők védelme érdekében, In: Szikora Veronika (szerk.): Kihívások és lehetőségek napjaink magánjogában, Center Print Kft., Debrecen, 2009.
- Fézer Tamás – Károlyi Géza (szerk.): A kereskedelmi jog alanyai. Cégek és civil szervezetek joga. Kapitális Kft., Debrecen, 2012.
- Fézer Tamás – Károlyi Géza (szerk.): A kereskedelmi jog ügyletei, Kapitális Kft., Debrecen, 2012.
- Jakab-Kelemen István (szerk.): Gazdasági igazgatás, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, 2012.
- Heimné Szalai Erzsébet: Gazdasági jogi ismeretek: a gazdasági jog és a közigazgatás alapjai, Dashöfer, Budapest, 2011.
- Kárpáti László – Lehota József: Kereskedelmi ismeretek, DE AMTC AVK, Debrecen, 2007.
- Papp Tekla: Az Európai Unió társasági jogi normái, JATEPress, Szeged, 2005.
- Papp Zsigmond: Gazdasági közigazgatás: piacfelügyelet, Államigazgatási Főiskola, Budapest, 1997.

Fogalomtár

Adószámos magánszemély: azok a vállalkozók, akik vállalkozói igazolvány nélkül, csak adószámmal rendelkezve üzletszerű gazdasági tevékenységet folytatnak, de nem minősülnek a társadalombiztosítás szempontjából biztosítottak

Árszabályozás: a gazdasági törvényszerűségekre (szabad piaci verseny, kereslet-kínálat) tekintet nélkül működő piacok árainak állam által történő szabályozása.

Betéti társaság: olyan gazdasági társaság, amelyben a társaság tagjai üzletszerű, közös gazdasági tevékenység folytatására vállalnak kötelezettséget oly módon, hogy legalább egy tag (beltag) felelőssége a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségekért korlátlan és a többi beltaggal egyetemleges, míg legalább egy másik tag (kültag) csak a társasági szerződésben vállalt vagyoni betétje szolgáltatására köteles, a társaság kötelezettségeiért azonban nem felel.

Csomagküldő kereskedelem: az a kereskedelmi tevékenység, amelynek során a kereskedő a termék jellemzőit és árát felüntetve, ezáltal a vásárló számára az áru megvételére vonatkozó üzleti döntés meghozatalát lehetővé tevő kereskedelmi kommunikációt bocsátja a vásárló rendelkezésére, és az ilyen kereskedelmi kommunikáció alapján megrendelt terméket szállítja (szállíttatja) a megjelölt címre.

Egyéni cég: az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, jogi személyiséggel nem rendelkező jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre

Egyéni vállalkozás: azok az egyéni vállalkozók nyilvántartásában szereplő magánszemélyek, akik üzletszerűen –rendszeresen, nyereség- és vagyonszerzés céljából, saját kockázatvállalás mellett– gazdasági tevékenységet folytatnak.

Elektronikus kereskedelmi szolgáltatás: olyan információs társadalommal összefüggő szolgáltatás, amelynek célja valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt és az értékpapírt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket –, szolgáltatás, ingatlan, vagyoni értékű jog üzletszerű értékesítése, beszerzése, cseréje vagy más módon történő igénybevétele.

Eredetigazolás: az üzletben forgalmazott termékek eredetét igazoló bizonylatok másolata.

Jelentős piaci erő: olyan helyzet, amelynek következtében a kereskedő a beszállító számára termékeinek, illetve szolgáltatásainak a vásárlókhoz való eljuttatása során ésszerűen megkerülhetetlen szerződéses partnerré válik, illetve vált, és forgalmi részesedésének mértéke miatt képes egy termék, termékcsoport piacra jutását regionálisan vagy országosan befolyásolni.

Kereskedési forma: az árukkal való kereskedés fajtái.

Korlátolt felelősségű társaság: olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével (jegyzett tőkével) alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki; a társaság kötelezettségeiért a tag nem felel.

Közkereseti társaság: olyan gazdasági társaság, amelyben a társasági szerződéssel a társaság tagjai arra vállalnak kötelezettséget, hogy korlátlan és egyetemleges felelősségük mellett üzletszerű közös gazdasági tevékenységet folytatnak és az ehhez szükséges vagyoni hozzájárulást a társaság rendelkezésére bocsátják.

„Laissez-faire”: a 19. században uralkodó felfogás, mely szerint az államnak a lehető legkisebb mértékben szabad a kereskedelmet és a gazdasági tevékenységet általában befolyásolnia; szabad folyást kell hagyni a kereskedelemnek.

Letelepedés szabadsága: az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződésben meghatározott szabadság, mely szerint magánszemélyek és társas vállalkozások számára egyaránt adott a másik tagállamban, gazdasági tevékenység végzése céljából való letelepedés.

Megfelelőségértékelés: egy termék meghatározott műszaki előírásoknak, biztonsági szabályoknak, szabványoknak való megfelelést megállapító eljárás, mely rendszerint tanúsítvány kibocsátásával zárul.

Mezőgazdasági vállalkozó: azok a természetes személyek, akik vállalkozói igazolvány nélkül folytatnak gazdasági tevékenységnek minősülő mezőgazdasági termelő tevékenységet, vagy nyújtanak ahhoz kapcsolódó szolgáltatást.

Önfoglalkoztató külföldi állampolgár: az a külföldi állampolgár, aki Magyarországon tartós letelepedés nélkül folytat gazdasági tevékenységet, és abból jövedelemre tesz szert.

Részvénytársaság: olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott számú és névértékű részvényekből álló alaptőkével (jegyzett tőkével) alakul, és amelynél a tag (részvényes) kötelezettsége a részvénytársasággal szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki; a részvénytársaság kötelezettségeiért a részvényes nem felel.

Távollévők között kötött szerződés: olyan szerződés, amelyet fogyasztó és vállalkozás köt egymással termék, illetve szolgáltatás értékesítésére irányuló, a vállalkozás által működtetett távértékesítési rendszer keretében olyan módon, hogy a szerződés megkötése érdekében a vállalkozás kizárólag távközlő eszközt alkalmaz.

Termékbiztonság: csak biztonságos és az általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó európai uniós jogi aktusokban és a jogszabályokban foglalt követelményeknek megfelelő termék hozható forgalomba, forgalmazható, üzemeltethető, vagy bocsátható a fogyasztók és felhasználók rendelkezésére; a gyártó köteles gondoskodni a termék biztonságosságáról.

Termékfelelősség: a gyártót az általa előállított hibás termék által okozott károk megtérítéséért terhelő szigorú, objektív felelősség.

Üzleten kívüli kereskedés: a kereskedő vagy a nevében, illetve javára eljáró személy által a termék forgalmazása céljából a vásárlónak - annak kifejezett kérése nélkül - a lakásán, munkahelyén vagy más tartózkodási helyén való felkeresésével vagy az e célból szervezett utazás vagy rendezvény alkalmával folytatott kiskereskedelmi tevékenység.

Vállalkozás szabadsága: az Alaptörvényben rögzített alkotmányos jog, melynek keretében Magyarország garantálja a gazdasági tevékenység folytatásának szabadságát.

Vásárlók könyve: az üzletek működtetése körében előírt követelmény, olyan könyv, melybe a vásárlók bejegyezhetik az üzlet működésével, az ott folytatott kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos panaszait és javaslataikat.

Veszélyes mértékű környezeti zaj: olyan környezeti zaj, amely meghaladja a külön jogszabályban megállapított zajszennyezettség, illetőleg zajkibocsátás megengedett határértékét, valamint olyan szabadidős zajforrástól származó zaj, amelyre jellegéből adódóan határértéket megállapítani nem lehet, mert azonos körülmények között nem ismételtető és érzékszervi észleléssel megállapíthatóan a hatásterületen élő lakosság nyugalma zavarja.

Világörökségi terület: a világörökségi helyszín (az UNESCO Világörökség Bizottsága határozata alapján a Világörökség Jegyzékbe felvett, világörökségi címmel rendelkező helyszín, amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület) és annak védőövezete.

